

- проведення активної зовнішньоекономічної політики у напрямку глобальних політичних та економічних тенденцій.

Література:

1. Юрій С.І. Антологія бюджетного механізму. Монографія. Тернопіль: Економічна думка. 2001. 250 с.
2. Андрущенко В.Л. Фінансова думка Заходу в ХХ столітті: (Теоретична концептуалізація і наукова проблематика державних фінансів). Львів: Каменярь, 2000. 303 с.
3. Вахненко Т. Тягар державного боргу: теоретичний аспект. *Економіка України*. 2007. №3. С. 21 – 30
4. Фінанси: Підручник / С.І. Юрій та ін. Київ: Знання, 2008. 611 с.
5. Розвиток бюджетного процесу в умовах економічних перетворень : монографія / С.І. Юрій, В.Г. Дем'янишин, О.П. Кириленко та ін. ; за ред. С.І. Юрія, В.Г. Дем'янишина. Тернопіль : Економічна думка, 2012. 376 с.

Бондарчук Оксана Михайлівна

ст. гр. ФЗМ-21, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мелих О.Ю.

ФІНАНСОВА ПОВЕДІНКА ДОМАШНІХ ГОСПОДАРСТВ: СУТНІСТЬ ТА ЧИННИКИ ВПЛИВУ

Значний вплив на економічний розвиток країни чинять фінансові ресурси домогосподарств формування та використання яких визначається фінансовою поведінкою його членів. Фінансові потоки, що є формою руху фінансових ресурсів домашніх господарств, динаміка яких в значній мірі залежить від їх фінансових рішень, забезпечують розподіл ВВП, і пов'язуючи споживання та виробництво, тим самим впливають на відповідні стадії відтворювального процесу в економіці країни.

На даний час стрімко зростає інтерес науковців до вивчення фінансової поведінки домогосподарств. При цьому, значна кількість як вітчизняних, так і зарубіжних вчених найбільше зосереджуються на аналізі доходів сімей, мотивів та цілей споживання й заощаджень домогосподарств, форм заощаджень домогосподарств, мотивів деструктивної фінансової поведінки, тощо.

У науковій літературі спостерігаються різносторонні підходи до трактування сутності вченими фінансової поведінки домогосподарств.

Так, Вдовиченко А.М. у фінансовій поведінці домогосподарств вбачає “вибір (схильність) населення щодо використання власних фінансових ресурсів в цілях споживання, заощадження в організованій або неорганізованій формі” [1, с. 155]. Також автор деталізує поняття фінансової поведінки домогосподарств, як ініціативу вибору певного методу використання власних фінансових коштів.

Цікавим є визначення Кізими Т.О., яка трактує фінансову поведінку домогосподарств як діяльність його членів у сфері розподілу та перерозподілу фінансів, наслідком чого є формування фондів грошових коштів (індивідуальний та спільний фонд споживання, резервний фонд та фонд заощаджень), які згодом використовуються на задоволення певних потреб [2, с. 20].

Отже, можна дійти висновку, що кожен вчений має власні погляди на розуміння сутності поняття “фінансова поведінка домогосподарства”. Це свідчить про складність та неоднозначність даної дефініції. Але разом з тим, кожне визначення заслуговує на увагу, тому що наголошує на найголовніших особливостях фінансової поведінки населення.

З метою визначення стратегій та типів фінансової поведінки населення варто здійснити аналіз її моделей на основі наукових поглядів деяких вчених.

Так, Богомолова Т.Ю. та Тапаліна В.С. умовно поділяють домогосподарства на фінансово активні та фінансово пасивні. До фінансово активних домогосподарств вони відносять ті, які мають у банківських установах рахунки та депозитні вклади, заощаджують кошти та купують іноземну валюту, а до фінансово пасивних – ті домогосподарства, фінансова поведінка яких не передбачає активних дій [3, с. 60 – 62].

Відомий економіст Єкшембієв Р.С., фінансову поведінку населення поділяє на чотири основні типи: споживачі, активні заощадники, позичальники та інвестори [4, с. 226].

В свою чергу, Рощина Я.М., при дослідженні особливостей фінансової поведінки членів домогосподарств, зосереджує свою увагу на їх фінансових стратегіях, при цьому виділяючи наступні стратегії фінансової поведінки домогосподарств: взятих кредитів; наданих кредитів; державних трансфертів; страху; готівкових заощаджень; приватних трансфертів; цінних паперів [5, с. 325].

Дослідивши погляди науковців варто виділити 3 основні моделі фінансової поведінки домогосподарств: споживчу, заощаджувальну та інвестиційну, яким характерні певні стратегії (див. табл. 1.).

Для споживчої моделі фінансової поведінки домашніх господарств характерними є стратегії державних і приватних трансфертів,

мінімалістська і майнова (у невеликих обсягах) стратегії. Для заощаджувальної моделі фінансової поведінки домогосподарств характерними є стратегії запозичень, готівкових заощаджень, організованих вкладів і надання кредитів, а також майнова (у ліквідних формах), соціальна і страхова стратегії. Для інвестиційної моделі фінансової поведінки домашніх господарств характерними є страхова, майнова (у ліквідній формі), соціальна стратегії, а також стратегії готівкових заощаджень, організованих вкладів та цінних паперів.

На фінансову поведінку населення впливають не тільки менталітет та культура населення, а й вік особи, тобто покоління, до якого вона відноситься.

Таблиця 1

Моделі фінансової поведінки домогосподарств

Тип моделі	Фінансові стратегії	Характеристика
Споживча	<i>Стратегія державних трансфертів</i>	<i>Мінімальна диверсифікація стратегій, інструментів, максимальна концентрація пасивних стратегій, наявність неліквідних активів, вирішення поточних проблем.</i>
	<i>Стратегія приватних трансфертів</i>	
	<i>Майнова стратегія (у неліквідній формі)</i>	
	<i>Мінімалістська стратегія</i>	
Заощаджувальна	<i>Стратегія запозичень</i>	<i>Максимальна диверсифікація стратегій, помірنا диверсифікація інструментів, помірна концентрація активних і пасивних стратегій, переважання активних і пасивних форм активів, акцент на збереження заощаджень в умовах інфляції та знецінення.</i>
	<i>Стратегія готівкових заощаджень</i>	
	<i>Стратегія організованих вкладів</i>	
	<i>Стратегія надання кредитів</i>	
	<i>Майнова стратегія (у ліквідній формі)</i>	
	<i>Страхова стратегія</i>	
	<i>Соціальна стратегія</i>	
Інвестиційна	<i>Майнова стратегія (у ліквідній формі)</i>	<i>Максимальна диверсифікація інструментів, максимальна концентрація активних стратегій, відсутність неліквідних активів, акцент на дохідні фінансові інструменти.</i>
	<i>Страхова стратегія</i>	
	<i>Стратегія цінних паперів</i>	
	<i>Стратегія готівкових заощаджень</i>	
	<i>Стратегія організованих вкладів</i>	
	<i>Соціальна стратегія</i>	

Цікавим є фактор ставлення людини до грошей. Тому що в підлітковому віці, люди сприймають гроші, як встановлення соціальної справедливості. Юний вік характеризується прагненням розбагатіти, започаткувати власну справу та шикарно влаштуватися у житті. Водночас, люди більш зрілого віку сприймають гроші, як запоруку впевненості у завтрашньому дні.

Однак, на наш погляд, фінансова поведінка домогосподарств найбільш залежить від політичної та соціально-економічної ситуації в країні. За умов коли спостерігається економічне зростання, скорочується

рівень безробіття та стабілізується валютний курс, зростає попит населення на споживчі кредити, рівень витрат на розваги та відпочинок, поживається інвестиційна діяльність домогосподарств.

Для того аби домогосподарства мали змогу реалізовувати певні активні стратегії фінансової поведінки, його члени повинні володіти хоча б мінімальним рівнем фінансових знань про тенденції фінансового ринку та найелементарнішими азами фінансової грамотності, які дадуть можливість здійснити аналіз процесів, які відбуваються у фінансовій системі держави.

У країнах з високим рівнем економічного розвитку, правлячі еліти переконалися, що фінансова освіченість населення слугує фундаментом утвердження демократії та розвитку економічних процесів.

Проблема низького рівня фінансової грамотності та фінансової культури є актуальною для багатьох країн світу, зокрема й для України, особливо в сучасних умовах фінансово-економічної нестабільності [6, с. 17].

Детально розглянувши фінансову поведінку населення України, можна зрозуміти, що більшість українців неефективно здійснюють розподіл та використання власних фінансових ресурсів. Це підтверджується тим, що більшість домогосподарств України характеризуються споживчою моделлю поведінки, здійснюють заощадження у готівковій формі.

З метою підвищення рівня фінансової грамотності населення нашої країни, необхідно пропагувати фінансову культуру через засоби масової інформації та запровадити на державному рівні обов'язкове вивчення фінансової грамотності у освітніх закладах.

Окрім того, з метою підвищення ефективності фінансової поведінки населення України, і зокрема – переходу домогосподарств від споживчої моделі фінансової поведінки до заощаджувальної, необхідно, на державному рівні, забезпечити всі економічні передумови зростання фінансового благополуччя населення, які нададуть йому впевненість у завтрашньому дні.

Література:

1. Вдовиченко А.М. Фінансовий потенціал населення: нові можливості інноваційного розвитку економіки України : монографія. Ірпінь : Нац. ун-т ДПС України, 2012. 225 с.

2. Кізіма Т.О. Фінансова поведінка домогосподарств: сутність, класифікація, чинники впливу. Світ фінансів. 2011. № 4. С. 19 – 26.

3. Богомолова Т.Ю., Тапилина В.С. Финансовое поведение домохозяйств России в середине 90-х годов. Экономическая наука современной России. 1998. №4. С. 59 – 64.

4. Екшембиев Р.С. Персональные финансы в финансовой системе государства / Под. ред. В. А. Слепова. М.: Магистр, 2008. 302 с.

5. Рощина Я.М. Финансовое поведение. Средние классы в России: экономические и социальные стратегии. / под ред. Т. Малево. М, 2003. 485 с.

6. Повышение уровня финансовой грамотности – накопление в обществе человеческого капитала. Экономика мегаполисов и регионов. 2010. №3(33). С. 12 – 21.

7. Галишникова Е.В. Финансовое поведение населения: сберегать или тратить. *Финансовый журнал*. 2012. №2. С. 133 – 140.

Брик Віталій Григорович

сл. гр. ПУДСзм-34, ЦМДС ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доц. Машко А.І.

ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ДИСКУРС

Важливою складовою економічної політики держави є її фінансова політика. За допомогою фінансової політики, стратегія і тактика якої варіюється в залежності від характеру панівної соціально-економічної доктрини країни, здійснюється різновекторний вплив на параметри економічних відносин. Фінансова політика – важливий інструмент реалізації функцій держави, пов'язаних з управлінням економікою, підвищенням ефективності виробництва, покращенням життя населення.

Економічна політика – це реалізація економічної теорії; вона здійснюється для піднесення соціально-економічної ефективності суспільного виробництва. В економічній політиці віддзеркалюється рівень державного менеджменту, а це один із засадничих чинників економічного зростання і розвитку.

У науковій літературі зустрічаються різні визначення поняття «економічна політика держави». Так, на думку німецького дослідника Х. Гірша, економічна політика держави – це сукупність заходів, спрямованих на упорядкування їх економічних процесів, впливати на них, або, безпосередньо передбачати і контролювати їх протікання [1, с.102].